

TADEUSZ ROGOWSKI
redaktor wydania

W kościele Mariackim w Połczynie Zdroju można obejrzeć płytę nagrobną ostatniego biskupa katolickiego na Pomorzu przed reformacją – Erazma von Manteuffla. Biskup nie uległ naciskom i nie przeszedł na nową religię, stając się symbolem niezłomnej postawy. W obliczu szalejącej wokół herezji zwątpili wszyscy, ale nie on. Te mniej znane karty historii Kościoła odkrywa w dzisiejszym numerze Tomasz Chmielewski. ■

ZA TYDZIEŃ

- Jeszcze PRZED KILKU LATY niemal ruina, dzisiaj przywrócony do świetności – rzecz o białogardzkim Domu Pomocy Społecznej
- KOLEJNY ODCINEK naszego cyklu „Byliśmy z Ojcem Świętym”
- WIADOMOŚCI z diecezji i regionu

Spotkanie na Górze Chełmskiej

ŚDM 2005

Zaledwie kilka dni dzieli nas od Świątowych Dni Młodych w Kolonii i... na Górze Chełmskiej.

Wspólnota Emmanuel przygotowała propozycję dla młodych ludzi, którzy nie wyjadą do Kolonii. Patronat honorowy nad koszalińskim spotkaniem objął bp Kazimierz Nycz. Rozpocznie się ono w sobotę 20 sierpnia o godz. 11.00, a zakończy przed północą pod pomnikiem Jana Pawła II przy katedrze. Wieczorem zaplanowano wieczór z Ojcem Świętym Benedyktem XVI w łączności satelitarnej z Kolonią.

Organizatorzy proszą o zabranie ze sobą: prowiantu (sami zapewniają grochówkę i herbatę), świecy, parasola lub płaszcz przeciwdeszczowego, koca lub karimaty. Chętnych do udziału w spotkaniu proszą o kontakt na adres: koszalin@emmanuel.info.pl lub telefonicznie (094) 34 06 302. Więcej informacji można znaleźć w Internecie na stronie www.spotkanie-mlodych.koszalin.opoka.info **ERA**

Pielgrzymka Trzeźwości na Górę Chełmską

O godność osoby

TADEUSZ ROGOWSKI

Pod hasłem solidarności z ofiarami wypadków drogowych pielgrzymowali w sobotę 6 sierpnia na Górę Chełmską członkowie świeckich i kościelnych ruchów trzeźwościowych.

Pomimo trwającej od rana ulewy w pielgrzymce wzięło udział kilkaset osób. W południe biskup Kazimierz Nycz (na zdjęciu) sprawował Eucharystię. „Uwierzmy, że bez Bożych przykazań nie da się

obronić godności człowieka oraz dobra wspólnego w życiu społecznym” – powiedział w homilii. Wcześniej pątnicy uczestniczyli w konferencji prowadzonej przez ks. Henryka Korzę z Zespołu Apostolstwa Trzeźwości Episkopatu Polskiego. Wystosowano prośbę do władz o zwiększenie bezpieczeństwa na polskich drogach. Sporo radości dostarczył pielgrzymom festyn trzeźwościowy, współorganizowany przez Straż Graniczną i Policję, z grochówką, pokazami i loterią. **TR**

MSZA ŚWIĘTA NAD BRZEGIEM JEZIORA

WOJCIECH KULESZA

W niedzielę 7 sierpnia – w lesie, nad brzegiem jeziora Krępsko, w miejscu gdzie latem 1978 roku kardynał Karol Wojtyła wypoczywał wraz z krakowskimi przyjaciółmi – odbyło się kolejne spotkanie dla uczczenia pamięci polskiego Papieża. Mszę św. w intencji jak najszybszej beatyfikacji Jana Pawła II odprawił ks. Jerzy Ruszkowski, proboszcz parafii w Tarnówce. Przed laty urządzono tutaj miejsce pamięci – symboliczny pomnik z napisem i maryjnym herbem przyszłego papieża Jana Pawła II. Samo powstanie pomnika związane jest z tak zwanym „Środowiskiem”, jak sami nazwali się przyjaciele „Wujka” – kardynała K. Wojtyły – którzy tutaj razem odpoczywali, pływali na kajakach, obozowali i spędzali wieczory przy ognisku, śpiewając „Barkę”. **ERA**

Msza św. nad brzegiem jeziora Krępsko

Pamiętają

KRZYSZTOF DEGA

PIŁA. Cztery miesiące po śmierci wielkiego papieża Jana Pawła II diecezjanie nadal składają dowody wierności i pamięci. W wielu miejscowościach przed pomnikami i tablicami pamiątkowymi nadal płoną znicze i stoją świeże kwiaty. W Pile mieszkańcy przychodzą pod pomnik Ojca Świętego przy kościele Świętej Rodziny.

Pani Alicja z córeczką Anią zapalają znicze przy pomniku Ojca Świętego w Pile

Będzie wojna?

KOSZALIN-KOŁOBRZEG. Widmo konfliktu zbrojnego zawisło nad Pomorzem Środkowym. Koszalinianie nagłe przypomnieli sobie o zwycięskiej bitwie pod Tatowem z 27 września 1446 roku, kiedy to zazdrosny o wpływy handlowe Kołobrzeg podjął zbrojną wyprawę przeciwko Koszalinowi i... poniósł sromotną klęskę. Dokładnie nie wiadomo, czy koszalinianie zażęsknili za dawną chwałą, czy też piwo wypite w nadmiarze zamąciło im w głowach, dość powiedzieć, że postanowili odgrzać spór sprzed 460 lat. Niedawno wybrali się do Kołobrzegu i wyzwali nadbałtycki gród „na bój wielki, acz honorowy”. Kołobrzeżanie dość mętnie tłumaczyli, że wysłali swoje rycerstwo na Festiwal Wikingów do Wolina, a w samym grodzie pozostały jeno białogłowy i dziatki.

Koszalinianie znani z tego, że z białogłowami nie walczą, co najwyżej podbijają serca niewieście, tym razem odpuścili. Przybędą jednak w przyszłym roku. „Gdybyście jednak zaniechali, to my ogłosimy na koszalińskim rynku, że Kołobrzeg to gród nie wielkiego serca, ale zajęczą łapką podszyty – zapowiedział kupiec z Koszalina Andrzej Jakubowski. – Wtedy my dowcipy i ucieszne rymy o Kołobrzegu układać będziemy”. Prezydent Kołobrzegu Henryk Bieńkowski, nazywany przez koszalinian Henrykiem z Bieńkowa, wyzwanie jednak przyjął, nie ukrywając, że być może sięgnie po środki bojowe zgromadzone w kołobrzesckim Muzeum Wojska Polskiego. Rozważa też zwołanie pospolitego ruszenia oraz utworzenie wojsk zaciężnych z przebywających w Kołobrzegu turystów.

W tym roku koszalinianie i kołobrzeżanie pozują jeszcze do wspólnego zdjęcia. Co nas jednak czeka w przyszłym roku?

Stary żuraw

ROBERT MURRI

Stary przedwojenny żuraw z Kowalewic

KOWALEWICE. Niedaleko wsi znajduje się najstarszy, pochodzący jeszcze sprzed wojny, żuraw. Szczepan Szydłowski, właściciel gospodarstwa rolnego, często korzysta z te-

go urządzenia. Aby zaczerpnąć wody, wcale nie trzeba głęboko „zapuszczać żurawia”. Gospodarz twierdzi, że woda ze studni jest „zimna, przejrzysta i czysta”.

Oczyszczanie Trzesiecka

SZCZECINEK. Po raz pierwszy od 4 lat nie zakwitły niebezpieczne sinice w jeziorze Trzesiecko. Można się wreszcie kąpać. To efekt podjętych przed laty prac związanych z rewitalizacją jeziora. Wcześniej sanepid kilkakrotnie zamykał kąpielisko. Oczyszczanie jeziora będzie kosztować ponad milion złotych. Wodę napowietrzają i dozuują środki oczyszczające dwa ogromne aeratory. Jednak na efekt końcowy trzeba poczekać co najmniej 5 lat. Ważne jest też, by do jeziora przestały wpływać ścieki, ale na razie okolicznych gmin nie stać na oczyszczalnię. Planuje się także zarybienie jeziora.

Samorządowcy tracą cierpliwość

KOŁOBRZEG. Prezydent Henryk Bieńkowski wystosował list otwarty do marszałka województwa zachodniopomorskiego Zygmunta Meyera. Zwraca w nim uwagę na niewydolny układ komunikacyjny Kołobrzegu i okolic. Przez miasto coraz trudniej przejechać, a tymczasem plany budowy obwodnicy czy też drugiej nitki drogi „11” odsuwane są na bliżej nieokreśloną przyszłość. Prezydent przypomina w liście, że „problem komunikacji w Kołobrzegu mogą rozwiązać jedynie decyzje dotyczące przebudowy dróg wojewódzkich i krajowych”.

Białogard wysoko

BIAŁOGARD. Miasto dobrze wypadło w rankingu „Rzeczpospolitej”, zajmując 21. miejsce wśród stu gmin ocenianych za sposób zarządzania. W pierwszym etapie wyłoniono najlepsze gminy, które efektywnie zarządzały finansami oraz inwestowały w latach 2001–2004. Do drugiego etapu przeszło 400 gmin. Tutaj decydowały wydatki na

realizację kontraktów z organizacjami pozarządowymi, średnia ilość punktów z testu dla szóstoklasistów, liczba podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy i stopa bezrobocia w latach 2001–2004. Przewodniczącym grupy ekspertów oceniającej samorządy był premier Jerzy Buzek, obecnie deputowany do Parlamentu Europejskiego.

List biskupa Kazimierza Nycza

Zaproszenie do pielgrzymowania

„Życie chrześcijanina jest nieustannym pielgrzymowaniem do domu Ojca Niebieskiego” – pisze w liście do wiernych biskup Kazimierz Nycz.

Na wstępie Biskup przypomina o pielgrzymach podążających w tej chwili na Jasną Górę – choć nie wszyscy mogą być z nimi, to jednak „wszyscy możemy połączyć się z nimi w duchowym pielgrzymowaniu”. Pisząc o sanktuariach diecezjalnych w Skrzatuszu i na Górze Chełmskiej, Biskup apeluje: „Najważniejsze, byśmy przychodzili tam w pielgrzymkach diecezjalnych, parafialnych, grupowych, a także indywidualnie – na modlitwę, wyciszenie i nabranie sił do duchowego życia”.

Biskup zaprasza rodziny do pielgrzymowania na Górę Chełmską w uroczystość Wniebowzięcia NMP (poniedziałek, 15 sierpnia, godz. 10.00). „Moje zaproszenie kieruję również do wszystkich gości, kuracjuszy i turystów przebywających w tych dniach na terenie diecezji, abyśmy razem

KRYSZTOF DEGA

w pielgrzymiej atmosferze stworzyli wspólnotę wiary”. Już teraz Biskup zaprasza na diecezjalną pielgrzymkę do Skrzatusza, w trzecią niedzielę września (18.09.2005 r.).

„Trzeba będzie w tym pielgrzymowaniu modlić się za sprawę wychowania młodego pokolenia, a także za sprawy społeczne i narodowe. Wrzesień i październik to początek nowego roku szkolnego i

1 sierpnia wyruszyła ze Skrzatusza XXIII Diecezjalna Pielgrzymka na Jasną Górę. Pielgrzymi pokonają 450 kilometrów w ciągu 13 dni

akademickiego, ale też czas wyborów parlamentarnych i prezydenckich. To zaś nie może być obojętne nikomu, także w płaszczyźnie wiary i życia religijnego”.

W diecezji trwa peregrynacja relikwii św. Teresy z Lisieux – po Szczecinku relikwie nawiedzą parafię św. Antoniego w Pile (14 sierpnia o godz. 18.00) oraz Skrzatusz (15 sierpnia, godz. 8.30).

Tych, którzy nie będą mogli uczestniczyć w wydarzeniach osobiście, Biskup prosi o duchową łączność z papieżem Benedyktem XVI podczas XX Światowych Dni Młodzieży w Kolonii.

„Najbardziej jednak zapraszam młodzież na Górę Chełmską 20 sierpnia br., na czuwanie z Papieżem. W sanktuarium Matki Bożej, w łączności z Kolonią za pośrednictwem łączni satelitarnych, będziemy mogli modlić się i przeżywać wielkie święto młodych i świadectwo ich wiary”.

Bp K. Nycz kończy list słowami: „Oczekując na Was wszystkich, Siostry i Bracia, w maryjnych sanktuariach, w świętych miejscach naszej diecezji czy przy relikwiach świętej Teresy, proszę o solidarną modlitwę oraz ofiarę osobistego i duchowego pielgrzymowania w ważnych intencjach naszej diecezji. Każdemu pielgrzymowi i duchowo obecnym w trakcie wszystkich pielgrzymek, wszystkim, którzy za Psalmistą pójdą do domu Pana – błogosławię”.

Oprac. ERA

Akcja Caritas

Skrzydła dla młodych

Caritas diecezjalna przystąpiła do ogólnopolskiego programu caritasowskiego „Skrzydła”.

„Skrzydła” to program długoterminowej pomocy dla dzieci i młodzieży – uczniów szkół podstawowych, gimnazjów i liceów, którzy z powodu złej sytuacji materialnej w rodzinie wymagają pomocy w różnej formie.

Program przewiduje objęcie opieki finansowej nad dzieckiem przez firmy i osoby prywatne. Daje również możliwość wyboru formy pomocy i dopasowania jej do indywidualnych potrzeb ucznia, a także do możliwości finansowych sponsora. Koszt pomocy jednej osobie przez okres se-

mestru kształtuje się w granicach od 300 do 1750 zł. Istnieje możliwość udzielenia wsparcia finansowego poprzez jednorazową wpłatę na konto Caritas z dopiskiem: „Program Skrzydła – skarbonka programu”. Program zapewnia korzystającemu z pomocy dziecku dyskrekcję, a mecenasowi wizerunek firmy działającej na rzecz społeczności lokalnej.

Zainteresowanych tą formą pomocy dzieciom po szczegółowej informacji zaprasza Caritas Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej: ul. ks. bpa Cz. Domina 8, tel. 094/342 36 90 (kontakt od poniedziałku do piątku w godzinach od 9.00 do 15.00).

Oprac. ERA

Głaz pamiątkowy w Budzistowie

Pamięci Jana Pawła II

Dwudziestego pierwszego września 2003 roku w známym ośrodku rehabilitacji niepełnosprawnych „Hipoterapia” w Budzistowie koło Kołobrzegu odbyły się centralne uroczystości polskiej hipoterapii. Przybyłych zaskoczył widok olbrzymiego ekranu telewizyjnego, ustawionego obok miejsca, gdzie za chwilę miała zostać odprawiona Msza święta. „Zaskoczenie było jeszcze większe, gdy na ekranie telewizyjnym ukazał się Ojciec Święty i pozdrowił nas wszystkich prosto z Castel Gandolfo” – opowiada Andrzej Michalski, właściciel ośrodka. We wrześniu ubiegłego roku na terenie ośrodka odbyła się kolejna uroczystość – odsłonięcie pamiątkowego głazu-pomnika (na zdjęciu), upa-

mieniającego tamto wydarzenie. „Pozdrawiam uczestników centralnych uroczystości hipoterapii w Kołobrzegu Budzistowie, osoby niepełnosprawne w Polsce i na świecie oraz tych, którzy im towarzyszą i niosą pomoc. Niech dobiegnie Bóg wszystkim wam błogosławi” – głosi napis na pomniku. TR

TADEUSZ ROGOWSKI

Świadectwo w

Po władającym kiedyś
Polczynem wielkim rodzie
Manteufflów dzisiaj
**pozostała tylko
płyta nagrobna**
ostatniego biskupa
kamińskiego
Erazma von Manteuffla.

tekst

TOMASZ CHMIELEWSKI

Polczyn otrzymał prawa miejskie w 1335 roku od rodu Wedlów. W 1374 roku przeszedł w posiadanie panów von Manteuffel – możnowładczej rodziny pomorskiej, znanej z licznych podróży, cieszącej się złą sławę rycerzy-rozbójników.

Erazm von Manteuffel

Erazm, urodzony w 1480 roku, od wczesnej młodości poświęcał się teologii. Różnił się nieco od swoich krewnych, prowadzących życie awanturnicze. Gruntownie wykształcony, studiował na uniwersytetach w Greifswaldzie, Lipsku i Bolonii, gdzie w 1503 roku uzyskał doktorat. W tym samym roku powrócił na Pomorze i objął dekanat kapituły kolegiackiej katedry w Kołobrzegu. Od 1504 roku został zatrudniony w kancelarii książęcej. Ze względu na swe walory i wykształcenie zyskał przychylność i zaufanie księcia Bogusława X, który powołał Manteuffla do rady dworskiej i mianował wychowawcą swojego syna Jerzego. Po dziesięciu latach objął archidiako-

ZDJĘCIA EMILIA ROGOWSKA

nat w Pasewalk, a w roku 1519 uzyskał prawo następstwa po biskupie Martinie Karith. Tak też się stało, po śmierci biskupa Erazm von Manteuffel objął urząd biskupa w Kamieniu Pomorskim. Uroczysta intronizacja w katedrze kamińskiej odbyła się w 1522 roku.

W Lipiu i Polczynie

Mimo iż rezydencja biskupów kamińskich mieściła się w Karlinie, Erazm zamieszkał w Lipiu (Arnhausen), gdzie w 1277 roku we władaniu ówczesnych biskupów kamińskich znalazła się ziemia położona na prawym

**Kościół
Niepokalanego
Poczęcia
Najświętszej
Maryi Panny
w Polczynie
Zdroju.
Widok
od strony Rynku**

brzegu Regi z ośrodkiem administracyjnym i zamkiem. W 1280 roku Brandenburczycy przekazali zamek biskupowi kamińskiemu Hermanowi von Gleichen. Za czasów Erazma w Polczynie dokonały się przełomowe zmiany. Jego krewny Kurt von Manteuffel w 1515 roku zmienił dotychczasowe prawo brandenburskie na prawo lubeckie. Spowodowało to ożywienie gospodarki i zmiany organizacyjne władz miejskich. Wystąpienie Marcina Lutra wywołało niepokój biskupa i księcia Bogusława X. W 1523 roku książę zmarł, a jego syn Jerzy – wychowanek Erazma – opowiedział się przeciwko reforma-

cji. Jednak po jego śmierci biskup Erazm von Manteuffel pozostał bez sprzymierzeńca, bacznie przyglądając się inwazji protestantyzmu na Pomorze.

Nowa religia

13 grudnia 1534 roku na sejmie w Trzebiatowie przyjęto protestantyzm jako jedyną religię państwową. W obliczu tych wypadków biskup Erazm chciał przynajmniej utrzymać kontakt z Rzymem, jednak księżęta Barnim (syn Bogusława X i brat księcia Jerzego) i Filip wbrew woli biskupa sprowadzili odziedziczonego Pomorzana – Jana Bugenhagena, reformatora działającego w Lubecie i Hamburgu u boku Lutra. Książęta widzieli w przeprowadzeniu reformacji korzyści materialne. Między nimi i mieszczaństwem doszło do nieporozumień na tle bogactw kościelnych i klasztornych. Szlachta twierdziła, że klasztory były fundowane przez szlachtę i dla niej, więc powinny być przytułkiem dla starych i biedniejszych ze stanu szlacheckiego. Książęta jednak wykazali, powołując się na przywileje kościelne, że te instytucje pochodzą z fundacji książąt pomorskich, i nadal walczyli o podniesienie swojej władzy politycznej poprzez dodanie do niej władzy kościelnej.

Płyta epitafijna

Mimo, iż reformację przyjęli książęta pomorscy, Erazm von Manteuff-

Pomnik biskupa Erazma odsłonięty w 2000 roku obok kościoła Mariackiego w Polczynie Zdroju

nagrobną ostatniego biskupa kamińskiego

Wiary i nadziei

fel był jej zdecydowanym przeciwnikiem, osobiście nie zgodził się na przyjęcie protestantyzmu. Pomimo ciężkich chwil, zachowując męską postawę i światły umysł, pozostał wierny Kościołowi. Zmarł 26 stycznia 1544 roku w swoim domku myśliwskim znajdującym się w Łęknie (Bast) w niedzielę po św. Pawle Pustelniku. Został pochowany w krypcie rodziny Manteuffłów pod ołtarzem w kościele parafialnym w Połczynie Zdroju. Jego płyta nagrobna wieńczyła zakończenie grobowca. Obecnie czaszka biskupa znajduje się w Muzeum w Kamieniu Pomorskim. Nie udało się odnaleźć opracowań dotyczących śmierci Erazma, wiadomo tylko z nielicznych źródeł, że na jego lewej skroni widać ślady po uderzeniu. Czyżby była to śmierć w imię wiary? Ta zagadka być może zostanie kiedyś wyjaśniona.

Podczas przebudowy kościoła około roku 1870 zlikwidowano grobowce, a płytę umieszczono na północnej ścianie przy wejściu do zakrystii. Płyta była osadzona do 1945 roku, kiedy to katolicy odzyskali kościół. Pierwszy proboszcz ks. Jan Krzyżkowski, oblat, poświęcił kościół i usunął boczne balkony, znajdujące się przy wejściu do zakrystii (obok płyty), przystosowując kościół do kultu katolickiego. Automatycznie przeniesiono płytę i umieszczono ją na ścianie zachodniej za konfesjonałem. W 1983 roku w kościele przeprowadzono generalny remont, po raz kolejny przenosząc płytę nagrobną biskupa Erazma. Dzisiaj umieszczona jest na filarze, pomiędzy kapliczkami po stronie południowej.

PŁYTA NAGROBNA BISKUPA ERAZMA VON MANTEUFFLA

Wykonana z brązu płyta o wymiarach 195 na 112 centymetrów posiada niezwykle bogatą symbolikę. W jej centralnym punkcie znajduje się figura biskupa w mitrze, ornacie, z pastorałem w prawej dłoni. Obok figury po lewej stronie biskupa znajduje się krucyfik, pod nim natomiast herb rodziny Manteuffelów. Kurt von Manteuffel – uważając miasto za swoją własność nadał Połczynowi własny herb: czerwoną poprzeczną belkę na srebrnym polu. Herb Manteuffelów połączony z herbem miasta nadanym przez pierwszych właścicieli stanowi do dzisiaj symbol Połczyna.

W rogach płyty umieszczone zostały symbole czterech Ewangelistów.

W PRAWYM GÓRNYM ROGU znajduje się uskrzydłony lew, który pod przednimi łapami trzyma banderolę z napisem „św. Marek Ewangelista”. Skrzydlaty lew jest emblematem św. Marka, gdyż zaczyna on swoją Ewangelię od przedstawienia Jana Chrzciciela na pustyni, gdzie żyją lwy, ponadto jest to także symbol i godło miasta św. Marka – Wenecji.

W PRAWYM DOLNYM ROGU znajduje się uskrzydłony byk, trzymający w pysku banderolę z napisem „św. Łukasz Ewangelista”. Byk jest biblijnym emblematem cherubina, pojawia się w Biblii także jako symbol dumy.

W LEWYM GÓRNYM ROGU płyty wykuty jest kłęczący skrzydlaty anioł, który w obu dłoniach trzyma banderolę z napisem „św. Mateusz Ewangelista”. Anioł w Biblii jest wysłannikiem, zwiastunem Dobrej Nowiny, opiekunem, osobową istotą duchową, zajmującą w hierarchii bytów miejsce pomiędzy Bogiem a człowiekiem.

W LEWYM DOLNYM ROGU znajduje się znak orła, który pod skrzydłem i w dziobie trzyma banderolę z napisem „św. Jan Ewangelista”. Emblemat św. Jana w sztuce chrześcijańskiej odnosi się do objawienia św. Jana, jest to symbol Chrystusa, boskiej potęgi i sprawiedliwości, modlitwy, łaski lub wiary, wznoszący wiernych ku niebu. Jest też symbolem boskiego posłannictwa i Dnia Sądu.

Na płycie znajduje się ozdobny ornament z zamkniętymi motywami roślinnymi i napis epitafijny umieszczony pod postacią biskupa: „W Roku Pańskim w Niedzielę po św. Pawle Pustelniku zasnął w Bogu Ojcu i Panu – Pan Erasmus Mandvvel, Biskup w Camminie. Wieczny Bóg przez Chrystusa swego Syna jest łaskawy i miłosierny. Amen” Jest też drugi napis tworzący swoistą ramę płyty: „Dokąd chcemy – zmierzamy. Tutaj spoczywają i rozkładają się, a jednak byli biednymi grzesznikami. Tak więc chwálmy życie wieczne, które nam w Chrystusie jest dane”.

Płyta nagrobna ostatniego biskupa katolickiego na Pomorzu przed reformacją stała się symbolem człowieka wielkiej wiary i pobożności.

Współczesny witraż w kościele Mariackim w Połczynie Zdroju. Biskupi pomorscy od góry: Reinbern, św. Wojciech, Erazm von Manteuffel, Ignacy Jez

Płyta nagrobna biskupa Erazma von Manteuffla

Jubileusz w Leżenicy

Półtora wieku

SONDA

WIESŁAWA DZIADEK

Kościół to taka moja oaza spokoju, miejsce, gdzie mogę się wyciszyć.

KRYSTYNA SZCZEPANIK

Dobrze trafiliśmy z naszym proboszczem, choć jego poprzednicy też robili wiele dobrego.

HENRYKA BANASIK

Gdy idę do kościoła, to mogę w spokoju porozmawiać z Bogiem.

ANNA PABIANEK

Mieszkańcy Leżenicy są bardzo religijni i zgodni. W żadnym innym kościele nie ma takiego ołtarza jak w naszym.

WIESŁAWA PIWOWARSKA

Nasz kościółek to nasz wspólny dom. Bardzo o niego dbamy.

ZDJĘCIA: KRZYSZTOF DĘGA

W środę 27 lipca kościół św. Jakuba Apostoła w Leżenicy obchodził swoje 150-lecie.

Obecny kościół w Leżenicy w parafii Róża Wielka powstał w miejscu wcześniejszego drewnianego i został poświęcony w 1865 roku. Półtora wieku później parafianie uczestniczyli we Mszy św. dziękczynnej. Przewodniczył jej ksiądz biskup Paweł Cieślak. Odbierając od dzieci kwiaty, a od parafian chleb i sól, dzielił się swoimi wspomnieniami związanymi z Leżenicą: „Pamiętam pe-

wien szczególnie pobyt, kiedy to zebrał się w szkole i rozpętała się straszna wichura. Myśleliśmy, że wtedy wiatr porwie szkołę”. Biskup dziękował parafianom, zarówno „tym obecnym, jak i tym, którzy żyli 150 lat temu”.

W kazaniu bp P. Cieślak odniósł się do patrona parafii św. Jakuba Apostoła, który całe życie służył. „Służenie może nie jest popularne w dzisiejszych czasach, ale jest konieczne. Mówi nam bowiem, co jest istotą naszego życia. W oczach Boga wielki jest ten, kto służy”.

Na uroczystość 150-lecia kościoła stawili się proboszczowie parafii: ks. Ryszard Baran, ks. Józef Pietras, a także ks. Dariusz Szurko, który specjalnie na tę okazję przyjechał z Kanady. Przybył też wywodzący się z parafii ks. Przemysław Wrochal. Obecny był także ks. Romuald Kuni-

Kościół św. Jakuba Apostoła w Leżenicy

cki, dziekan walecki. Przed Mszą św. obecny proboszcz ks. Marek Mackiw wysłuchał więc sporo wspomnień swoich poprzedników. Po Mszy św. wystawiono Najświętszy Sakrament, a później odbyła się procesja wokół zabytkowego kościoła.

KRZYSZTOF DĘGA

MOIM ZDANIEM

KS. MAREK MACKIW

Stopięćdziesięciolecie to wielka uroczystość. Wystosowaliśmy zaproszenia do wszystkich księży, którzy byli tu proboszczami. Nie wszyscy mogli przyjechać, ale cieszą się, że większość była z nami. Jubileusz to także wielkie przeżycie dla parafian, którzy bardzo żywo włączyli się w organizację uroczystości.

Ks. Marek Mackiw (w środku) wita w drzwiach świątyni biskupa Pawła Cieślaka

Historia diecezji koszalińsko-kołobrzesckiej

Decyzja była słuszna

Dzisiejszy, szósty już, odcinek kończy cykl o historii diecezji koszalińsko-kołobrzesckiej, napisany przez historyka Kościoła prof. Lecha Bończa-Bystrzyckiego z okazji jubileuszu 60-lecia polskiej administracji kościelnej na Pomorzu Zachodnim.

Cały cykl autor rozpoczął od omówienia okoliczności powstania diecezji w 1972 roku, późniejszych zmian terytorialnych, opisał okres budowy podstawowych urzędów, instytucji oraz placówek kształcenia duchownych i świeckich, a zakończył wizytą Jana Pawła II w diecezji koszalińsko-kołobrzesckiej.

Caritas diecezji

Na podstawie dekretu biskupa Ignacego Jeża z 19 marca 1990 roku w diecezji powołano do życia Caritas Diecezji Koszalińsko-Kołobrzesckiej. W 1997 roku działało ponad 50 oddziałów parafialnych. Obecnie dyrektorem Caritas jest ks. Paweł Brostowicz. Według stanu z 2 lutego 2004 roku w diecezji funkcjonuje kilkadziesiąt ośrodków Caritas (m.in. Dom Dniennego Pobytu dla Osób Samotnych i Niepełnosprawnych w Koszalinie, Dom Samotnej Matki „Dar Życia” w Koszalinie, Ośrodek dla Dzieci i Młodzieży pw. Aniołów Stróżów w Kołobrzegu, Ośrodek Charytatywny St. Liborius w Ostrowcu koło Wałcza, Centrum Charytatywno-Opiekuńcze Caritas pw. Matki Bożej z Lourdes w Pile).

Akcja, stowarzyszenia, media

19 kwietnia 1997 roku erygowano Akcję Katolicką, a 29 czerwca 1997 roku ukonstytuowała się Rada Ruchów

i Stowarzyszeń Diecezji Koszalińsko-Kołobrzesckiej. Według stanu na 2 lutego 2004 obejmowała 10 stowarzyszeń i fundacji. Ponadto w diecezji koszalińsko-kołobrzesckiej było czynnych 7 szkół katolickich oraz Bursa Katolicka św. Stanisława Kostki w Szczecinku. W Koszalinie funkcjonuje także Diecezjalne Studium Organistowskie i w Kołobrzegu Dom Księży Emerytów, wspierany przez „Wzajemną Pomoc Kapłańską”. Poza tym w naszej diecezji ukazuje się tygodnik „Gość Niedzielny”, rocznik „Studia Koszalińsko-Kołobrzesckie” oraz działa Radiowa Rozgłośnia Diecezjalna Radio Plus Koszalin.

Ostatnie lata

Biskup Marian Gołębiewski 14 września 2002 roku erygował Kapitułę Kolegiacką w Pile (statut z 25 grudnia 2002 r.) oraz dekretem z 4 listopada 2003 roku utworzył Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzesckiej (regulamin z 2 kwietnia 2004 roku, dyrektorem został ks. dr Tadeusz Ceynowa). W kurii biskupiej w Koszalinie – według stanu z 2 lutego 2004 – przy wydziale duszpasterskim działały 42 referaty duszpasterskie oraz ponadto funkcjonowało 8 komisji. Latem 2005 roku będzie poświęcony nowy dom rekolekcyjny diecezji koszalińsko-kołobrzesckiej.

Według stanu na 2 lutego 2004 roku, na terenie diecezji koszalińsko-kołobrzesckiej były 2 zakony męskie, 9 męskich instytutów życia konsekrowanego oraz 24 zgromadzenia zakonne żeńskie i ponadto Szensztacki Instytut Sióstr Maryi oraz Stowarzyszenie Wiernych Świeckich.

**Katedra
koszalińska
– matka
kościółów
diecezji
koszalińsko-
kołobrzesckiej**

Obecnie do pilnych zadań diecezji należy zorganizowanie ostatniej instytucji, to jest muzeum diecezjalnego.

Zakończenie

Ogółem w diecezji koszalińsko-kołobrzesckiej w latach 1972–2005 wybudowano ponad 100 kościołów i kaplic, ponad 80 plebanii, ponad 20 budynków katechetycznych. Poza tym wyremontowano ponad 230 kościołów, 60 plebanii i 40 innych budynków należących do Kościoła katolickiego. Ogólnie oceniając dzieje Kościoła katolickiego na Pomorzu Zachodnim w granicach diecezji koszalińsko-kołobrzesckiej (1972–2005), należy stwierdzić, że były one bardzo złożone (w okresie PRL i III RP), a przy tym dość skomplikowane. W dużej mierze zależało to od zaistniałych aktualnych warunków politycznych oraz społeczno-gospodarczych i religijnych. Z perspektywy ponad 30 lat istnienia diecezji koszalińsko-kołobrzesckiej możemy ostatecznie skonstatować, że słuszną była decyzja powołania w 1972 roku naszej diecezji, bowiem na każdym odcinku życia kościelnego nastąpił widoczny postęp.

**KS. PROF. LECH
BOŃCZA-BYSTRZYCKI**

HISTYK KOŚCIOŁA

Ks. prof. Lech Bończa-Bystrzycki – autor wielu publikacji książkowych. W lutym tego roku mianowany profesorem zwyczajnym Uniwersytetu Szczecińskiego. Autor monografii o historii Kościoła na Pomorzu Zachodnim oraz cyklu książkowego o zasłużonych dla utrzymania polskości parafiach ziemi złotowskiej: w 2002 roku ukazała się „Parafia katolicka Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Złotowie”, w 2004 roku „Parafia katolicka Trójcy Świętej w Wielkim Buczku (1821–1945)”, a w tym roku „Parafia katolicka świętej Marii Magdaleny w Zakrzewie (1821–1945)”.

PANORAMA PARAFII
Parafia Świętej Rodziny w Pile

Salezjańska parafia

Kościół Świętej Rodziny od dziewięćdziesięciu lat zdobi krajobraz Pily i stał się już znakiem rozpoznawczym tego miasta.

Budowę nowej świątyni pod wezwaniem Świętej Rodziny rozpoczęto w 1904 r. Inicjatorem był ks. Adalbert Lenz, który zmarł rok przed ukończeniem budowy w 1914 r. Kościół Świętej Rodziny pełnił rolę katedry administracji apostolskiej, czyli „Pralatury Pilskiej”, którą przeniesiono z Tuczna do Pily w 1926 r.

Konsekracja

Po wojnie parafię Świętej Rodziny przejęli księża salezianie. Pierwszym księdzem, a zarazem proboszczem był ks. Józef Wróbel. W 1969 r. parafia przeżyła wielkie wydarzenie – konsekrację kościoła. Przygotowania do poświęcenia kościoła trwały kilka miesięcy. Na uroczystość konsekracji 14 czerwca 1969 roku przybyli m.in. byli proboszczowie parafii: ks. dr Stanisław Halagiera, ks. dr Wincenty Zaleski i założyciel pilskiej placówki duszpasterskiej ks. Józef Wróbel. Konsekracji dokonał bp Wilhelm Pluta. Uroczystości rozpoczęły się adoracją w kaplicy z relikwiami świętych męczenników Wincentego i Grzegorza. Centralnym punktem uroczystości było poświęcenie ołtarza poprzez włożenie re-

likwii świętych męczenników do grobu w ołtarzu. Grób został zamurowany płytą kamienną.

Inspektoriat pilska

Dużym wydarzeniem w dziejach parafii było oddanie do użytku w 1972 r. nowej plebanii. Jej budowa trwała dwa i pół roku. Historyczne znaczenie w dziejach kościoła Świętej Rodziny miała także inauguracja Wierzytwej Adoracji Najświętszego Sakramentu, której dokonał bp Wilhelm Pluta. Innym ważnym wydarzeniem było powołanie Salezjańskiej inspektorii św. Wojciecha z siedzibą w Pile w roku 1979. Pierwszym inspektorem był Henryk Janceniuk. On też, przy pomocy proboszcza parafii Świętej Rodziny czuwał nad budową inspektoratu i domu katechetycznego. Warto przy tej okazji wspomnieć ks. Antoniego Jezierskiego, 93-latkę, który pełni posługę w parafii od 1971 r.

Duszpasterstwo

Od kilkunastu lat jeden z księży codziennie pełni posługę w Szpitalu Specjalistycznym w Pile. Aktualnie jest nim kapelan ks. Stanisław Sadowski. Przy kościele działa także Salezjańska Wspólnota Ewangelizacyjna, a także oaza i młodzieżowa schola „Tęcza”. W co drugi czwartek miesiąca dla starszej młodzieży odbywa się Spotkanie Młodych, poświęcone Ojcu Świętemu Janowi Pawłowi II. Przychodzi na

KRZYSZTOF DĘGA

KS. GWIDON EKIERT

proboszcz parafii Świętej Rodziny w Pile. Wyświęcony 11 czerwca 1983 r. w Łądzie nad Wartą. Wcześniej pracował m.in. w Główczych, Gdańsku, Czaplunku, Szczecinie, przez rok jako katecheta w szkołach salezjańskich, a od 27 czerwca 2004 r. jest proboszczem parafii Świętej Rodziny.

Kościół Świętej Rodziny w Pile

nie około 100 osób. We wrześniu organizowane są w parafii Pilskie Dni Młodych. W czerwcu zaś księża salezianie organizują festyn parafialny.

W planach aktualnego proboszcza parafii ks. Gwidona Ekierta jest budowa osobnej kaplicy adoracji Najświętszego Sakramentu pod wieżą kościoła. Jest już zrobiony projekt, a dzieci, które w tym roku przystąpiły do Pierwszej Komunii Świętej, złożyły nawet ofiary. Niestety, aby zacząć budowę, potrzeba więcej pieniędzy. Proboszcz chciałby, aby został wybudowany podjazd dla osób niepełnosprawnych, poruszających się na wózkach. Aktualnie dużą część pieniędzy pochłania remont plebanii, która nie była remontowana od lat 60.

KRZYSZTOF DĘGA

ZDANIEM PROBOSZCZA

Nasi parafianie to, jak wszędzie, różni ludzie. Zdecydowana większość jest zaangażowana w życie Kościoła i z chęcią pomaga, gdy tylko zajdzie taka potrzeba. W okresie lata i zimy w naszej parafii organizujemy półkolonie dla dzieci ze szkół podstawowych. Przy kościele działa także oratorium dla młodzieży, gdzie można m.in. pograć w ping-ponga czy pograć na komputerze. Przy naszej Caritas działa także świetlica środowiskowa. Jesienią i wiosną mamy Ligę Salezjańską, a w okresie zimowym piłkę halową.

Zapraszamy na Msze św.

- Niedziele i święta: 6.30, 8.00, 9.30, 11.00, 12.30, 15.00, 18.00
- Dni powszednie: 6.00, 7.00, 7.30, 8.00, 18.00